

PHẪU THUẬT GHEP THẬN TỪ NGƯỜI CHO SỐNG ĐỂ ĐIỀU TRỊ SUY THẬN MẠN GIAI ĐOẠN CUỐI

Tên công trình: *Phẫu thuật ghép thận từ người cho sống để điều trị suy thận mạn giai đoạn cuối*

Tác giả: *PGS. TS. Nguyễn Văn Hương và cộng sự*

Giải thưởng Sáng tạo KH&CN Nghệ An 2023: *Giải Nhất*

1. Đặt vấn đề

Ghép thận được xem là phương pháp điều trị thay thế thận hiệu quả nhất cho những bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối. Điểm vượt trội của ghép thận so với các phương pháp điều trị suy thận giai đoạn cuối khác là người bệnh có thể trở về cuộc sống bình thường, tham gia lao động sản xuất mà chỉ cần uống thuốc, theo dõi định kì 1 tháng/lần.

Phương pháp phẫu thuật ghép thận từ người cho sống điều trị bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối được Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An bắt đầu thực hiện từ tháng 10/2020, trở thành đơn vị thứ 18/22 bệnh viện trên cả nước được Bộ Y tế công nhận làm chủ thành công kỹ thuật này. Sau 3 năm áp dụng, nhằm đánh giá kết quả bước đầu trong lĩnh vực ghép thận tại Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An, nhóm tác giả đã triển khai đề tài “Phẫu thuật ghép thận từ người cho sống để điều trị bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối”.

2. Nội dung công trình

Ghép thận không phải là cắt bỏ thận bệnh rồi ghép một quả thận mới vào

đúng vị trí cũ mà là lấy một quả thận của người khỏe mạnh hoặc một quả thận còn tốt của người chết não để ghép vào bụng (thực chất là ngoài ổ bụng vì thận ghép ở ngoài màng bụng). Vị trí thuận lợi nhất để đặt thận mới thường là vùng hố chậu bên phải hoặc trái. Động mạch và tĩnh mạch thận ghép sẽ được nối với động mạch và tĩnh mạch chậu cùng bên, niệu quản thận ghép sẽ được khâu nối vào bàng quang. Người ta chỉ cắt bỏ 1 hoặc 2 thận bệnh lý trong một số trường hợp đặc biệt (thận đa nang quá to, thận bệnh bị viêm mãn tính nặng, hẹp động mạch thận nặng). Một người có thể ghép thận nhiều lần nếu thận ghép bị hỏng. Đây là phương pháp tối ưu để điều trị bệnh

Thực hiện ghép thận tại Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An

nhân suy thận mạn giai đoạn cuối, tuy nhiên phương pháp này không dễ thực hiện do rất khó tìm người cho thận, chi phí phẫu thuật và thuốc cao, nguy cơ thải ghép, tác dụng phụ của thuốc chống thải ghép..., nên số lượng bệnh nhân được ghép thận còn hạn chế.

Trong phẫu thuật ghép thận, các kỹ thuật ngoại khoa được sử dụng gồm: Kỹ thuật lấy thận ghép (mổ mở hoặc nội soi), kỹ thuật rửa thận, kỹ thuật khâu nối tĩnh mạch - động mạch thận ghép và kỹ thuật cắm niệu quản - bàng quang. Trong ghép thận từ người cho sống, phẫu thuật lấy thận, rửa thận và ghép thận do 3 kíp mổ khác nhau tiến hành song song, phối hợp chặt chẽ để đảm bảo thận lấy ra phải được ghép kịp thời và đạt hiệu quả cao nhất. Phương pháp này thuộc kỹ thuật cao trong y học nói chung và ngành ghép tạng nói riêng.

Đến tháng 2/2023, với sự hỗ trợ của các chuyên gia ghép thận từ Bệnh viện Việt Đức, Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An đã phẫu thuật ghép thận thành công cho 9 cặp bệnh nhân. Trong đó, 8/9 bệnh nhân có kết quả chung tốt sau khi ghép thận (chiếm 88,89%). Có 1/9 bệnh nhân kết quả trung bình chiếm 11,11% (bệnh nhân sau ghép có tụ ít dịch máu và rò bạch huyết sau mổ, điều trị nội khoa ổn định ra viện bình thường) và không có trường hợp nào có kết quả xấu. Bệnh viện đã gần như làm chủ hoàn toàn kỹ thuật ghép thận từ người cho sống, đây là điều ít bệnh viện tuyến tỉnh trên toàn quốc thực hiện được.

Việc áp dụng phương pháp phẫu thuật ghép thận từ người cho sống tại Bệnh

viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An đã bổ sung kinh nghiệm và bài học cho các chuyên ngành khác phát triển theo như gây mê, hồi sức, chẩn đoán hình ảnh, phẫu thuật mạch máu, ngoại tiết niệu, nội thận... và đặc biệt sẽ tạo tiền đề cho việc triển khai ghép gan, ghép tim, ghép tụy - ruột và ghép phổi tại Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An thời gian tới. Chuyên ngành ghép tạng phát triển thì bắt buộc các chuyên khoa nội, ngoại, cận lâm sàng và nhiều phòng ban liên quan đến ghép tạng phải cùng nhau hoàn thiện và phát triển, góp phần vào sự phát triển chung của bệnh viện.

Về hiệu quả kinh tế, so với việc phải đến các trung tâm lớn như Hà Nội, Huế, Thành phố Hồ Chí Minh, bệnh nhân trong tỉnh và các vùng lân cận được ghép thận tại Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An sẽ tiết kiệm được rất nhiều chi phí. Tính theo giá hiện tại 1 ca ghép thận tại Bệnh viện Việt Đức hay Bệnh viện Trung ương Huế thì chi phí tính riêng cho 1 cặp ghép thận là khoảng 350-450 triệu đồng, chi phí giường nằm cho 1 cặp ghép (người cho và người nhận thận) trung bình ổn định ra viện khoảng 30 triệu đồng, chi phí người nhà đi chăm sóc bệnh nhân ghép cho ổn định ra viện và phải quay lại khám, theo dõi sau ghép tối thiểu 1 năm đầu khoảng 200-400 triệu đồng. Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An thực hiện thành công cho 1 ca ghép thận chỉ hết khoảng 80-100 triệu đồng/cặp ghép, chi phí người nhà chăm sóc bệnh nhân ghép không đáng kể, đặc biệt việc tái khám rất thuận lợi.

3. Kết luận

Sau hơn 3 năm triển khai thực hiện phẫu thuật ghép thận từ người cho sống để điều trị bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối, Bệnh viện Hữu nghị Đa khoa Nghệ An đã hoàn toàn làm chủ kỹ thuật, đảm bảo độ an toàn cao. Các tai biến, biến chứng ở mức độ thấp tương đương với kết quả của các nghiên cứu ở các trung tâm lớn trên thế giới cũng như trong nước, mang lại nhiều lợi ích xã hội và hiệu quả kinh tế cho nhân dân tỉnh nhà cũng như trong khu vực./.